

Yeni bir barem kanunu yapıncaya kadar Devlet memur ve hizmetlilerine ödenek ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Bütçe Komisyonu raporu (1/701)

T. C.

Başvekâlet

18. XII. 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2695, 6/3512

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Memurlara verilecek ikramiye hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 17. XII. 1953 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun ve esbabı mucibe lâiyhalarının ilişik olarak sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂİYHASI

Serbest iş ve istihsal hayatında vukua gelen inkişafın bir neticesi olarak hüsusi teşebbüs sahasında çalışan vatandaşların gelirleri umumi konjunktüre muvazi olarak arttığı halde Devlet memurları aylıklarının konjunktürü kendiliğinden takip edememekte olduğu malûmdur.

Diğer taraftan, geçmişte bu mevzuda çıkarılmış olan çeşitli Barem ve Teşkilât kanunları ile bunların ek ve tadilleri durumu girift bir hale getirmiş ve teadülü bozmuş bulunduğu mütekâsif çalışmalara rağmen teadül esaslarını temin ve adalet hislerini tatmin edecek ve aynı zamanda alâkahıların müktesep haklarını ihlâl etmeyecek bir kanun lâiyhasının vücuda getirilmesi güçleşmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple bu mevzudaki çalışmaların birkaç ay daha devam etmesi zarureti belirmiş ve muhtelif memur zümrelerini ilgilendiren Barem kanunu lâiyhasının Büyük Millet Meclisinde kısa bir zamanda kanuniyet iktisap edemeyeceği de düşünülmüş olduğundan maaşlı ve ücretli memurlarla müstahdemlerin durumlarının umumi konjunktüre imkân nispetinde ve şimdiden intibak ettirilmesini temin maksadiyle bu lâiyha hazırlanmıştır.

1. Lâiyhanın 1 nci maddesine göre umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle belediyelerden maaş ve ücret alan, 3656 sayılı Kanun hükümlerine tâbi memurlarla bu kanunun 19 ncu maddesi şümulüne giren çeşitli hizmetlilere senede maaş ve ücretlerinin iki aylık tutarında ödenek verilmesi esası derpiş olunmuştur.

Verilecek bu ödeneğin hesabında, memur ve hizmetlilerin yalnız asli görevleri dolayısıyla aldıkları aylık ve ücretleri nazara alınacak ve bir kısım memurların çeşitli kanunlara göre deruhde ettikleri ikinci ve üçüncü vazifeleri dolayısıyla ödenen aylık veya ücretlerle üniversite tazminatı, hâkim ödeneği, temsil ödeneği, ek görev tazminatı, fazla mesai ücreti, vekâlet aylığı, ders saati ücreti, çeşitli zam ve tazminatlar gibi munzam istihkaklar hariç tutulacaktır.

Ancak; memurların 4598 sayılı Kanunun 3 ve 4 ncu maddeleri gereğince aldıkları tazminat ile kadroları fevkında müktesep hak olarak verilen bir ve iki üst derece aylıkları bu ödeneğin hesabına dâhil olacaktır.

2. Lâiyhanın ikinci maddesinde, birinci madde ile derpiş edilen ödenekten ayrı olarak emsal-

lerine nazaran çalışma ve bilgileriyle temayüz eden memurlara senede iki maaş veya ücret tutarına kadar ikramiye verilmesi de kabul edilmiştir.

Birinci madde ile derpiş edilen ödenek bilâistisna her memura verildiği halde, ikramiye yalnız maddedeki şartları haiz olanlara verilebilecek ve bu suretle de diğer memurların çalışmaları teşvik edilmiş olacaktır.

Bu ikramiye her memura verilemeyeceğinden, bir senelik balığı, dairelerin ödeneğe müstahak memur ve hizmetlileri için bütçelerinin maaş ve ücret tertiplerine mevzu tahsisatın bir aylığına tekabül eden miktar ile tahdit olunmuş, bu da madde metninde % 8 olarak ifade edilmiştir.

3. Yukarda ifade edildiği üzere bu kanun lâyihası ile sabit gelirli maaş ve ücret erbabının yükselen konjonktüre intibakları istihdaf edilmiş olduğundan esasen maaş ve ücretleri iktisadi konjonktüre göre değişen personel ile durumları itibariyle memur ve hizmetli sayılmaları mümkün görülmiyenlerin bu kanundan istisna edilmeleri uygun görülmüş ve bunlar lâyihanın 3 nci maddesinde tadat edilmiştir.

4. Lâyihanın 4 nci maddesi ödenek ve ikramiyelerin karşılığının ne suretle sağlanacağını göstermekte, gerek yıl içinde elde edilecek gelir fazlasının, gerek bütçe tertiplerinden mümkün olacak tasarrufların kaydedilecek ödenek ve ikramiyelere karşılık teşkil edeceği derpiş olunmaktadır.

5. Bu kanuna göre verilecek ödenek ve ikramiyeler devamlı olarak her ay ödenen istihkak mahiyetinde olmadıklarından, bunlardan Emekli Sandığı Kanununa göre emekli aidatı kesilmesi ve bunların borç için haczedilmemeleri lâyihanın 5 nci maddesiyle temin edilmiştir.

6. 3659 sayılı Kanuna tâbi kurum ve teşekküllerdeki memur ve hizmetlilere prim ve ikramiye namı altında verilen paralar bugün için bilûmum personele teşmil edilmiş olduğundan, bu müesseseler memur ve hizmetlilerinin yalnız 1 nci maddedeki ödenekten istifade ettirilmeleri muadete uygun görülerek 6 nci madde tanzim olunmuştur.

7. Bu kanun ile ikramiye umumileştirilmiş olduğundan bir kısım memurlar için hususi kanunlarında mevcut ikramiyeye mütaallik hükümlerin kaldırılması 7 nci madde ile teklif edilmiştir.

8. 1953 Bütçe yılının kısmı âzamı geçmiş olduğundan, bu yıl içinde yalnız bir ödenek verilmesi muvafık görülerek geçici madde hazırlanmıştır.

Bu kanun gereğince verilecek ödenek ve ikramiyelerin tediyeye tarihleri İcra Vekilleri Heyetine tesbit olunacaktır.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/701
Karar No. 47

21. XII. 1953

Yüksek Reisliğe

Memur ve hizmetlilere verilecek ödenek ve ikramiye hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 18. XII. 1953 tarihli ve 6/3512 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Komisyonumuza havale edilmiş olmakla Maliye Vekâleti Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürü hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, esbabı mucibesinde de tafsilat arz ve izah edildiği üzere, teadül esaslarını temin ve adalet hislerini tatmin edecek yeni bir barem kanunu lâyihası üzerinde yapılmakta olan çalışmaların bir müddet daha devam edeceği ve Yüksek Meclise takdiminden sonra da kısa bir zamanda iktisabı kanuniyet etmesine imkân görülemediği anlaşılmış olduğundan memurlarımızın serbest iş ve istihsal hayatında yükselen konjonktüre bir an evvel intibaklarını ve ayrıca emsallerine nazaran üstün gayretleri, verimli çalışmalarıyla temayüz eden memur ve hizmetlilere ikramiye verilmesini temin maksadını istihdaf etmektedir.

Memurlarımızın, istihkakları bakımından memleketimizin yükselen hayat seviyesine intibaklarını temin ve terfihlerini, aynı zamanda âmme hizmetlerinde matlup verimliliği sağlayacak şekilde çalışmalarını teşvik suretiyle mümkün kılacak olan kanun lâyihası esas itibarıyla Komisyonumuzca kabul edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Memur ve hizmetlilerin, tâyin, terfi ve çeşitli istihkaklarının tesbiti hakkında hazırlanmakta olduğu ifade edilen kanun lâyihasının ilerde kanuniyet iktisap etmesini mütaakıp bu kanunun yürürlükten kalkması tabii bulunduğuna göre başlıktaki (Yeni bir Barem Kanunu yapılıncaya kadar) ibaresi kaldırılmış ve maddelerdeki ödenek ve görev kelimeleri tahsisat ve vazife olarak değiştirilmiştir.

Ordu mensuplarının da bu kanunun şümülünde buldukları tabii olduğundan metinde bu hu-

susun vazıhan belirtilmesi maksadiyle birinci maddenin ilk fıkrasına (Ordu mensupları dâhil) ibaresi ilâve edilmiş ve memur ve hizmetliler dışında kalan işçilerin hariç bulduklarını tasrih maksadiyle de (Maaş ve ücret alanlara) ibaresi (Maaş ve ücret alan memur ve hizmetlilere) şekline değiştirilmiş ve fıkranın başındaki (Yeni bir Barem Kanunu yapılıncaya kadar) kaydı çıkarılmış ve madde bu tadillerle kabul edilmiştir.

İkramiye verilmesi için lüzumlu esasların vekâlet ve idarelerin bünyelerine ve icaplarına göre İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmesi Komisyonumuzca muvafık görülmüş olduğundan ikinci maddenin birinci fıkrası buna göre tadil edilmiş ve fıkraya ayrıca birinci maddeye müte nazır olarak (Ordu mensupları dâhil) ibaresi eklenmiş ve ikinci madde bu suretle kabul edilmiştir.

Üçüncü maddenin (D) fıkrasına eli işten çektilmiş veya açığa alınmış bulunanlardan men'i muhakeme veya beraet kararı alanlarla haklarındaki takibat Umumi Af Kanunu ile kaldırılmış olanların da müstahak oldukları açık maaşları nispetinde tahsisattan istifadelerini mümkün kılmak maksadiyle lüzumlu kayıt ilâve edilmiştir.

Dördüncü madde ile Maliye Vekiline verilen tahsisat kaydetme salâhiyetinin özel idarelerde vilâyet daimî encümenleri, belediyelerde belediye encümenleri tarafından kullanılacağı hakkında Komisyonumuzca bir fıkra ilâvesi muvafık görülerek madde bu suretle yeniden tanzim ve kabul edilmiştir.

Beşinci ve altıncı maddeler Hükümetin tekli fi veçhile aynen kabul edilmiştir.

5509 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin bu maddeye göre yapılan ödemelerin ikramiye değil fazla mesai ücreti bulunmaları nazarı dikkate alınarak 7 ncı madde hükmünden hariç tutulması zaruri görülerek madde buna göre tanzim ve kabul edilmiştir.

Muvakkat maddesi kelime değişikliği yapı-

mak, 8 ve 9 ncu maddeleri ise şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunan kanun lâyihası öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reislige sunulur.

Reis
Rize
I. Akçal
Ankara
M. Ete
Bolu
M. Güçbümez
Elâziğ
Ö. F. Sanaç

Bu rapor Sözcüsü
İstanbul
H. Hüsmen
Antalya
A. Sarıoğlu
Diyarbakır
M. Ekinci
Erzincan
Nahid Pekcan
İmzada bulunamadı

Eskişehir
Abidin Potuoğlu
İmzada bulunamadı
İstanbul
S. Oran
Kastamonu
H. Türe
Konya
M. A. Ülgen
Ordu
R. Aksoy
Seyhan
S. Barı
Zonguldak
H. Balık

Giresün
A. Tüfekcioğlu
İstanbul
M. Sarol
Kırklareli
Ş. Bakay
Muğla
N. Özsan
Rize
O. Kavrakoğlu
Siird
M. D. Süalp

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yeni bir Barem Kanunu yapılınca kadar Devlet memur ve hizmetlilerine ödenek ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Yeni bir Barem Kanunu yapılınca kadar umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle, belediye ve bunlara bağlı kurum ve teşekküllerden maaş ve ücret alanlara, her yıl İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek tarihlere maaş veya ücretlerinin birer aylık tutarında iki defa ödenek verilir.

Verilecek ödeneğin hesabında, memur ve hizmetlilerin yalnız asıl görevleri dolayısıyla maaş ve ücret tertiplerinden bilfiil almakta oldukları miktarlar esas tutulup, bunun dışında her ne sebep ve nam ile olursa olsun kendilerine ödenmekte bulunan munzam istihkaklar nazara alınmaz.

MADDE 2. — Emsallerine nazaran üstün çalışma ve bilgileriyle temayüz eden memur ve hizmetlilere, bağlı buldukları daire âmirinin teklifi ve ilgili Vekilin tasvibi ile, birinci maddeye tevfikan tesbit edilen bir aylık ödeneğin bir yılda iki mislini geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek tarihlere ayrıca ikramiye verilebilir.

Ancak, verilecek bu ikramiyelerin yıllık tutarı, her daire ve müessesenin bu kanun gereğince ödeneğe müstahak memur ve hizmetlilerinin maaş ve ücretleri için bütçelerine mevzu tahsisatın % 8 ini geçemez.

MADDE 3. — Aşağıda gösterilenler bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

- a) 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkındaki Kanunun 10 ncu maddesine göre ücret alan sanatkâr ve stajiyerler hariç olmak üzere sözleşme ile çalıştırılanlar;
- b) Devletçe iase edilip bir hizmet karşılığı olmaksızın harçlık olarak kendilerine maaş verilenler;
- c) Daimî görevle yabancı memleketlerde bulunan ve 4991 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alanlarla aynı yerlerde istihdam olunan hizmetliler,
- e) 3656 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi gereğince Bütçe kanunlarına bağlı (E) işaretli cetveldeki tertiplerden alınan kadrolarda çalışanlar.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet memur ve hizmetlilerine tahsisat ve ikramiye verilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle, belediyeler ve bunlara bağlı kurum ve teşekküllerden maaş ve ücret alan memur ve hizmetlilere (Ordu mensubu dâhil) her yıl İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek tarihlere maaş veya ücretlerinin birer aylık tutarında iki defa tahsisat verilir.

Verilecek tahsisatın hesabında, memur ve hizmetlilerin yalnız asıl vazifeleri dolayısıyla maaş ve ücret tertiplerinden bilfiil almakta oldukları miktarlar esas tutulup, bunun dışında her ne sebep ve nam ile olursa olsun kendilerine ödenmekte bulunan munzam istihkaklar nazara alınmaz.

MADDE 2. — Emsallerine nazaran üstün gayret, bilgi ve verimli çalışmalarıyla temayüz eden memur ve hizmetlilere (Ordu mensupları dâhil) İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek esaslara göre, birinci maddeye tevfikan tesbit edilen bir aylık tahsisatın bir yılda iki mislini geçmek üzere ikramiye verilebilir.

Ancak, verilecek bu ikramiyelerin yıllık tutarı, her daire ve müessesenin bu kanun gereğince tahsisata müstahak memur ve hizmetlilerinin maaş ve ücretleri için bütçelerine mevzu tahsisatın % 8 ini geçemez.

MADDE 3. — Aşağıda gösterilenler bu kanun hükümlerinden faydalanamazlar.

- a) 5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu hakkındaki Kanunun 10 ncu maddesine göre ücret alan sanatkâr ve stajyerler hariç olmak üzere sözleşme ile çalıştırılanlar;
- b) Devletçe iase edilip bir hizmet karşılığı olmaksızın harçlık olarak kendilerine maaş verilenler,
- c) Daimî vazife ile yabancı memleketlerde bulunup 4991 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alanlarla aynı yerlerde istihdam olunan hizmetliler,
- e) 3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince Bütçe kanunlarına bağlı (E) işaretli cetvellerdeki tertiplerden alınan kadrolarda çalış-

H. K.

la mümasili muvakkat mahiyetteki kadrolarda çalıştırılanlar;

d) Ödemenin yapıldığı tarihlerde eli işten çektilmiş vekâlet emrine veya açığa alınmış olanlar,

MADDE 4. — Bu kanun gereğince memur ve hizmetlilere verilecek ödenek ve ikramiyeler umumi ve mülhak bütçelerde mevcut veya bu maksatla yeniden açılacak tertiplere Maliye Vekili tarafından kaydedilecek tahsisattan ödenir ve her yılın bütçe fazlaları hesabı kat'ilerde bu tahsisata karşılık tutulur.

MADDE 5. — Bu kanun gereğince yapılacak ödemelerden emekli keseneği kesilmez ve bu paralar borç için haczedilmez.

MADDE 6. — 2847 ve 3659 sayılı Kanunlara tâbi kurumlar, daimî kadrolarından aylık ve ücret alanlara bu kanunun yalnız 1 nci maddesi hükümlerine göre ödenek verebilirler.

MADDE 7. — 2 . V . 1949 tarihli ve 5383 sayılı Gümrük Kanununun 152 nci maddesinin «Üstün gayretleri görülenlere ikramiye verilmesi» ne dair hükmü ile 9 . I . 1950 tarihli ve 5509 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi memurları teşkilâtı hakkındaki kanunun 6 nci maddesi ve umumi ve mülhak bütçeli idareler memurlarına ikramiye verilmesine dair olan hükümler kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — 1953 Bütçe yılı içerisinde bu kanunun yalnız 1 nci maddesinde yazılı ödeneğin bir aylığı tahsisat aranmaksızın maaş ve ücret tertiplerinden verilir.

MADDE 8. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri memurdur.

B. K.

şanlarla mümasili muvakkat mahiyetteki kadrolarda çalıştırılanlar,

d) Ödemenin yapıldığı tarihlerde eli işten çektilmiş veya açığa alınmış olanlar,

Bunlardan Men'i muhakeme veya beraet kararı alanlarla haklarındaki takibat umumi Af Kanunu ile kaldırılmış olanlara, müstahak oldukları açık maaşları nispetinde tahsisat verilir.

MADDE 4. — Bu kanun gereğince verilecek tahsisat ve ikramiyeler, umumi ve mülhak bütçelerde mevcut veya bu maksatla yeniden açılacak tertiplere Maliye Vekili tarafından kaydedilecek tahsisattan ödenir ve her yılın bütçe fazlaları hesabı kat'ilerde bu tahsisata karşılık tutulur.

Yukarıki fıkra gereğince Maliye Vekiline verilen salâhiyet, özel idarelerde vilâyet daimî encümenleri, belediyelerde belediye encümenlerince kullanılır.

MADDE 5. — Bu kanun gereğince yapılacak ödemelerden emekli keseneği kesilmez ve bu paralar borç için haczedilemez.

MADDE 6. — 2847 ve 3659 sayılı kanunlara tâbi kurumların daimî kadrolarından aylık ve ücret alanlara bu kanunun yalnız 1 nci maddesi hükümlerine göre tahsisat verebilirler.

MADDE 7. — 9 . I . 1950 tarihli ve 5509 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki Kanunun 6 nci maddesi hükmü hariç, 2 . V . 1949 tarihli ve 5383 sayılı Gümrük Kanununun 152 nci maddesinin (Üstün gayretleri görülenlere ikramiye verilmesi) ne dair hükmü ile umumi ve mülhak bütçeli idareler memurlarına ikramiye verilmesine dair olan hükümler kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — 1953 mali yılı içerisinde bu kanunun yalnız 1 nci maddesinde yazılı tahsisatın bir aylığı, bütçelerinde tahsisat aranmaksızın, maaş ve ücret tertiplerinden verilir.

MADDE 8. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

M. K.

B. K.

MADDE 9. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunun hükümlerini İcra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
C. Yardımcı	O. Ş. Çiçekdağ
Millî Savunma Vekili	İçişleir Vekili
K. Yılmaz	ve Dışişleri V. V.
	E. Menderes
Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
	H. Polatkan
Millî Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
R. S. Burçak	K. Zeytinolu
Eko. ve Ticaret Vekili	Sa. ve So. Y. Vekili
F. Çelikbaş	Dr. E. H. Üstündağ
G. ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
E. Kalafat	N. Ökmen
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
Y. Üresin	H. Erkmen
İşletmeler Vekili	
S. Yırcalı	